

Následující příklady projektů mají sloužit k demonstraci hlavních problémů, se kterými se vaše práce v této fázi potýká. Uvádím je anonymně a bez ohledu na to, že některé z nich již mají novou, revidovanou verzi – mají sloužit jen jako názorné příklady.

SOC106 METODOLOGIE SOCIÁLNÍCH VĚD: PROJEKT ČÍSLO 1

Téma: Sociální a kulturní zdroje deviantního chování

Výzkumná otázka: Důvody setrvávání žen ve vztahu ve kterém jsou vystaveny domácímu násilí v české rodině

V České republice je nedostatečně právně upravena ochrana obětí domácího násilí. Rovněž veřejné mínění ohledně tohoto tématu je plné předsudků a nevědomostí. Je třeba vyvolat společenskou debatu ohledně řešení tohoto závažného společenského tématu, který je v české společnosti pouze na okraji zájmu.

Vyhnete se těmto obecným řečem, zcela nedoloženým tvrzením! Jazyk vašeho výzkumného projektu má být přesný a vědecký!

Domácí násilí je těžko dokazatelný zločin zasahující integritu osobnosti oběti. Ta je zasažena v rodině – nejintimnější části lidského života, která má být útočištěm a místem bezpečí. Ovšem násilím se stává místem utrpení, ve kterém je oběť absolutně bezmocná a zranitelná. Přestože je násilí všeobecně vnímáno velmi negativně, zasažené ženy většinou nejsou schopné si uvědomit, že agresivita v jejich vztahu je stejným nebezpečným násilím jako kterékoliv jiné. V takovém vztahu tak často zůstávají, přestože míra násilí se stále stupňuje. Myslíme si, že právě zkoumání důvodů, proč od násilníka neodejdou, je důležité pro to, abychom získaly informace, které budou využitelné pro ochranu žen v české společnosti.

Tento projekt se nijak (jen tématem) nehlásí k ani jednomu z teoretických rámců! Postrádám jakékoli zdůvodnění a propojení výzkumné otázky s teorií, není dokonce ani zřejmé, co mají autoři/autorky na mysli tím deviantním chováním? Chování násilníka? Nebo oběti?

Účel: Na základě zkoumání důvodů odchodu obětí od násilného partnera budeme moci vypracovat „únikový plán“ a poskytnout budoucím obětem návod, jak se vymanit z často nekončícího kruhu domácího násilí.

Toto není dostatečný a adekvátní účel sociologického výzkumu. Vaším zadáním je testovat platnost teorie a tím také přinést nové poznatky o společnosti, ve které žijete.

Výzkumná jednotka: Oběti domácího násilí, které vyhledaly pomoc u některé z organizací zabývajících se tímto problémem. Výhodou je zjišťování důvodů a podnětů k odchodu od žen, které mají tuto traumatickou zkušenost. Nevýhodou naší výzkumné jednotky je zkoumání pouze těch obětí, které už dokázaly udělat první samostatný krok a požádaly o pomoc. Výzkum tak nutně opomíjí ženy, které nejsou schopny opustit násilného partnera, takže potřebují tuto pomoc nejvíce.

Již v této fázi byste měli reflektovat možné etické a praktické problémy při sběru dat. Pokud by se vámi navržený způsob (nebo populace) ukázal jako nerealizovatelný, uvažujte o jiných možnostech – sekundární analýza dat, zúčastněné pozorování, analýza dokumentů atd. Nezužujte sociologický výzkum na dotazník!

SOC106 METODOLOGIE SOCIÁLNÍCH VĚD: PROJEKT ČÍSLO 2

Výzkumné téma

Lipovetsky: Věčný přepych

Výzkumná otázka: Jak se liší pojetí módy u studentek III. ročníků MU v závislosti na studovaných fakultách?

Zkuste mezi velmi obecné výzkumné téma a velmi konkrétní výzkumnou otázku vložit ještě jeden článek, výzkumný problém (zde např. „Souvislost profesní kariéry a péče věnované vzhledu u žen“)

K této otázce jsme postupně dospěly po přečtení závěrečné části Lipovetského textu, konkrétně jsme vycházely z následujících vět: „Na začátku století se někteří domnívali, že je rozpor mezi ženskou prací a krásou. Ale nic takového nepozorujeme. Můžeme dokonce tvrdit pravý opak, totiž, že péče věnovaná vzhledu se zintenzivňuje úměrně tomu, jak se ženy věnují svým profesním povinnostem. V současné době fungují studium a profesní život jako faktory vedoucí ženy k tomu, aby čas, úsilí a peníze investovaly do lepší prezentace sebe samých.“ (Lipovetsky, s. 118)

Nejprve jsme se zamýšlely nad tím, jak to bylo v minulosti. Ženy chodily do společnosti většinou pouze v doprovodu svého manžela a převážný čas trávily péčí o děti a domácnost. To se ale změnilo. Ženy dnes studují, cestují, zakládají rodiny v pozdějším

věku,... Žijeme v konzumní době, můžeme si vybírat z mnoha možností – a to platí i v módě. Existuje mnoho různých stylů oblékání. Existují profese zabývající se výhradně módou. Stále více lidí dbá na svou image. Často to, co máme na sobě, co si oblečeme, může vypovědět mnohem víc než jen to, že se nám líbí například růžová barva, nebo že je venku zima, a proto jsme si vzali ten svetr... Oblečení, ale také doplňky líčení nebo úprava vlasů, může naznačit leccos o našich postojích, názorech,... Móda se stala jistou formou sebevyjádření. Na to, co si oblékáme, může mít vliv mnoho různých faktorů. Kromě běžných věcí, jako například počasí nebo věk, to může ovlivnit také naše povolání. Stěží si asi dovedeme představit, že by doktor ordinoval v montérkách, nebo že by manažer významné zahraniční firmy chodil do zaměstnání v roztrhaných džínách...

Autoři/autorky opět nabízejí mnoho všeobecných frází bez jakéhokoli dokladu. Pro sociologa jsou tvrzení typu „dnes“, „žijeme v konzumní době“ atd. bez citace či historického zakotvení bezcenná. Píšete vědecký text, nikoli článek do levného časopisu.

Jak se tedy studenti vysokých škol oblékají vzhledem k tomu, jaké povolání budou chtít v budoucnu vykonávat? Stylizují se již během svého studia do svých budoucích rolí? Nebo tomu nepřikládají žádnou váhu a oblékají si prostě to, co namátkou vytáhnou ráno ze skříně? Zde se dostávají do rozporu tyto otázky s úvodní citací od Lipovetského. Co vlastně autoři/autorky chtějí zkoumat? Viz níže....

Když jsme na začátku podzimního semestru jeli na víkendový pobyt na Cikháj, cestou v autobuse jsme dostali za úkol říci něco o našich spolucestujících podle toho, co měli oblečené. A už tehdy nám toto téma připadalo velmi zajímavé. Teď se tedy pokusíme zodpovědět podobnou otázku...

Úkol číslo 3

Vymezení výzkumné jednotky

Výzkumnou jednotkou našeho výzkumného projektu jsou jednotlivé studentky III. Ročníků jednotlivých fakult MU.

Výhody- studentky III. ročníku jsme vybraly záměrně. V prostředí dané fakulty se pohybují totiž déle než studentky I. ročníku a jsou tedy prostředím fakulty ovlivněny více než studentky ročníku I. Vycházíme z předpokladu, že čím déle se studentka v prostředí dané fakulty pohybuje, tím více bude jejím prostředím ovlivněna.

Nevýhody- na oblékání mají vliv i jiné okolnosti, nejen prostředí. Jde například o finanční prostředky. Studentky III. Ročníků rovněž nespádají do stejné věkové kategorie, neboť některé se na fakultu dostaly později, nebo studium přerušily a následně v něm pokračovaly. Opět není jasné, co se má vlastně zkoumat, ani souvislost s citací Lipovetského. Z čeho autoři/autorky vycházejí? Z toho, že studentky různých fakult se budou různě věnovat svým profesním a tím pádem věnovat různý čas svému vzhledu? Proč tento předpoklad neuvádějí? O co by jej mohli/y opřít? Proč si z obecného pojmu „péče o vzhled“ vybrali/y zrovna oblékání?

Účel výzkumného projektu

Účelem tohoto výzkumného projektu je deskripce. Jde nám o popis, zmapování rozdílů v módě, jde-li o úpravu zevnějšku, v závislosti na studovaných fakultách.

Toto jako účel projektu nestačí. Co je účelem vaší práce? Zmapovat rozdíly v oblékání studentek můžeme i tak, že se posadíme před jednotlivé fakulty a budeme počítat nalíčené studentky v kostýmku. Opět: Kde je souvislost s Lipovetského teorií?

SOC106 METODOLOGIE SOCIÁLNÍCH VĚD: PROJEKT ČÍSLO 3

Tento projekt byl vybrán jako vydařený. Chválím zejména dodržení zadání, pěkné propojení teorie s výzkumnou otázkou, výborné definování účelu výzkumu a snahu o precizní a logické formulace.

Téma 2: Sociální a kulturní zdroje deviantního chování

Výzkumná otázka: Deviantné správanie žiakov druhého stupňa základných škôl. Adaptácia žiakov jednotlivých ročníkov na štruktúru školy.

Text, na základe ktorého sme formulovali našu výskumnú otázku bola esej Roberta Mertona *Sociálna štruktúra a anómia*. V tejto eseji predstavil a rozpracoval svoju typológiu adaptácie jednotlivca na vonkajšie tlaky spoločnosti, ktorá má stanovené ciele, o ktoré stojí za to usilovať, a zároveň má definované normatívne postupy, ako týchto cieľov dosiahnuť.

Takúto spoločnosť v menšom merítke predstavuje aj škola. Cieľ je jasný- vzdelanie, ktprého úroveň je vyjadrená škálou známok od 1 do 5, kde 1 je najlepšia. Legálnym prostriedkom na dosiahnutie „jedničkových“ výsledkov je pilná a pravidelná príprava,

samostatné vypracovávanie domácich úloh, pravidelná dochádzka, v škole pozorné a poslušné počúvanie výkladu vyučujúceho, aktivita v tvorivých a samostatných častiach vyučovania apod.

Žiaka, ktorý svedomite plní všetky spomenuté pravidlá by sme podľa Mertonovej typológie adaptácií mohli označiť za konformistu. Je samozrejmé, že podobným ideálnym spôsobom sa nesprávajú všetci žiaci. Niektorí chcú dobré známky, ale pre ich dosiahnutie podvádzajú, iní zas ani o dobré známky neusilujú apod. Viditeľná je jasná paralela s Mertonovým inovátorom, unikajúcim atd.

Náš výskum by teda predstavoval aplikáciu Mertonovho konceptu v praxi na žiakov druhých stupňov základných škôl (teda veková skupina približne od 10 do 15 rokov). Zaujímalo by nás zastúpenie žiakov v jednotlivých typoch adaptácie, v závislosti na pohlaví, veku, type rodiny, vzdelaní a zamestnaní rodičov.

Úkol 2

- **Účel výskumu.** Celý výskum je postavený na základe Mertonovej teórie anómie a deviácie a účel tohoto výskumu je tiež preto treba zvoliť v závislosti na tejto východzej teórii. Tým, že túto teóriu aplikujeme na prax, na určitú sociálnu štruktúru, jej vplyv na deviantné správanie jej členov, vlastne testujeme fungovanie danej teórie, jej životnosť v určenom priestore sociálnom, mimo abstraktný priestor myšlienok. Jedným z účelov nášho výskumu je teda **overenie teórie** aplikáciou v praxi. Výborně!

Predmetom skúmania ale nie je nejaká teória, ale určitý vybraný sociálny svet- v našom prípade základná škola, a fenomén, problém, ktorý je v tomto svete zaujímavý, závažný- deviantné správanie žiakov základných škôl. Pomocou existujúcej teórie chceme **objaviť a opísať** všeobecné zákonitosti, vzťahy a vzorce v správaní žiaka ako člena sociálnej skupiny, ktorá vytvára na neho tlak a dáva vzniknúť anómii.

- **Výskumná jednotka.** Predmetom nášho záujmu je jednotlivý žiak, sociálny aktér, pôsobiaci na poly školy, vystavený nátlaku na to, o aké ciele má (a môže) usilovať a akými postupmi sa dajú získať, jeho individuálna adaptácia na dané prostredie, ktorej výsledkom môže byť vznik anómie s následným deviantným správaním. Pracovnou jednotkou nášho výskumu bude preto **jednotlivec**.

